

**ПРАВОВА ПРИРОДА ЗМІНИ УМОВ ТРИМАННЯ ЗАСУДЖЕНИХ
ДО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ ЯК ФОРМИ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ
КАРАЛЬНОГО ВПЛИВУ**

Пузырьов М.С., викладач

Чернігівський юридичний коледж

Державного департаменту України з питань виконання покарань

Стаття присвячена аналізу правової природи інституту зміни умов тримання засуджених до позбавлення волі. Доведено, що зміна умов тримання засуджених до позбавлення волі виступає формою індивідуалізації карального впливу.

Ключові слова: правова природа, зміна умов тримання, засуджені, індивідуалізація, каральний вплив.

Пузырьов М.С. ПРАВОВАЯ ПРИРОДА ИЗМЕНЕНИЯ УСЛОВИЙ СОДЕРЖАНИЯ ОСУЖДЕННЫХ К ЛИШЕНИЮ СВОБОДЫ КАК ФОРМЫ ИНДИВИДУАЛИЗАЦИИ КАРАТЕЛЬНОГО ВОЗДЕЙСТВИЯ / Черниговский юридический колледж Государственного департамента Украины по вопросам исполнения наказаний, Украина

Статья посвящена анализу правовой природы института изменения условий содержания осужденных к лишению свободы. Доказано, что изменение условий содержания осужденных к лишению свободы выступает формой индивидуализации карательного воздействия.

Ключевые слова: правовая природа, изменение условий содержания, осужденные, индивидуализация, карательное воздействие.

Pusyriov M.S. THE LEGAL NATURE OF THE CHANGE OF CONDITIONS OF SERVING PUNISHMENT LINKED WITH DEPRIVATION OF LIBERTY AS A FORM OF PUNITIVE TREATMENT INDIVIDUALIZATION / Chernigiv law college of the State penitentiary department of Ukraine, Ukraine

The article is dedicated to analysis of the legal nature of the change of conditions of serving punishment linked with deprivation of liberty. It is proved that the change of conditions of serving punishment linked with deprivation of liberty is a form of punitive treatment individualization.

Key words: legal nature, the change of conditions of serving punishment, convicts, individualization, punitive treatment.

При виконанні покарання у виді позбавлення волі на певний строк зміст (обсяг) карально-виправного впливу на засудженого не залишається незмінним, він змінюється, індивідуалізується залежно від конкретних особливостей поведінки засудженого під час відбування покарання, а також залежно від його ставлення до основних засобів виправлення і ресоціалізації.

Можливість реагування суб'єктів індивідуалізації виконання покарання на зміну поведінки засуджених у період відбування ними покарання у виді позбавлення волі на певний строк забезпечується відповідними нормами кримінально-виконавчого законодавства, що визначають порядок і підстави зміни умов тримання засуджених.

Так, залежно від поведінки засудженого під час відбування покарання йому можуть бути змінені умови тримання шляхом переведення до різних структурних дільниць в межах однієї виправної колонії (ресоціалізації, соціальної реабілітації або посиленого контролю) чи до виправної колонії іншого рівня безпеки (статті 94-101 КВК України), що тягне за собою або збільшення обсягу його прав, або звуження його правового статусу [6, 41-42]. Як зазначає у своєму дослідженні Т.І. Перкова, інститут зміни умов тримання засуджених до позбавлення волі „являє собою своєрідний механізм регулювання обсягу реалізації кари в місцях позбавлення волі” [17, 9]. Таким чином індивідуалізується каральний вплив на засуджених.

Індивідуалізація виправного впливу яскраво проявляється при реалізації норм кримінально-виконавчого законодавства, що регламентують застосування до засуджених решти (крім режиму) основних засобів виправлення і ресоціалізації із суворим дотриманням при цьому індивідуального підходу.

Враховуючи обмежений обсяг статті, ми спробуємо зосередити свою увагу на аналізі правової природи зміни умов тримання засуджених до позбавлення волі як форми індивідуалізації саме карального впливу.

Вагомі здобутки в розробку теоретико-прикладних засад виконання покарань і дослідження інституту зміни умов тримання засуджених до позбавлення волі внесли Г.А. Аванесов, В.А. Бадира, О.І. Бажанов, М.О. Беляєв, І.Г. Богатирьов, В.М. Бризгалов, О.В. Бриліантов, А.П. Гель, С.І. Дементьєв, О.М. Джу́жа, О.Г. Колб, М.П. Мелентьєв, В.О. Меркулова, О.О. Наташев, О.І. Осауленко, Т.І. Перкова, В.П. Петков, О.Л. Ременсон, З.М. Сайфутдінов, І.А. Сперанський, А.Х. Степанюк, М.О. Стручков, Ф.Р. Сунду́ров, В.М. Трубников, В.О. Уткін, С.В. Царюк, І.В. Шмаров, Ю.К. Якимович, І.С. Яковець та багато інших вчених.

Проте інститут зміни умов тримання засуджених до позбавлення волі саме як форма індивідуалізації карального впливу залишився поза увагою вчених. Тому існує об'єктивна потреба наукового пошуку в цьому напрямі.

Метою статті є аналіз правової природи інституту зміни умов тримання засуджених до позбавлення волі як форми індивідуалізації карального впливу.

Закон (ч.1 ст.93 КВК України) вимагає, щоб засуджений до позбавлення волі відбував весь строк призначеного покарання в одній виправній чи виховній колонії, як правило, у межах адміністративно-територіальної одиниці відповідно до його постійного місця проживання до засудження. Багаторічна практика підтвердила доцільність цієї вимоги. Адміністрація установи виконання покарань має можливість всебічно вивчати особу злочинця, застосовувати до нього індивідуальну програму виховного впливу [11, 301].

Як справедливо зазначається в спеціальній юридичній літературі, перебування засудженого протягом усього строку покарання в одній виправній колонії створює необхідні умови для глибокого вивчення його особистості, дозволяє ефективно здійснювати карально-виховний вплив [2, 35].

„Відбування засудженими всього строку покарання в одній виправно-трудо́вій установі створює можливість для послідовного, всебічного та повного вивчення його особистості, дозволяє визначити програму його виправлення і перевиховання, систематично здійснювати карально-виховний вплив. Поряд із тим відбування покарання протягом усього строку в одній виправно-трудо́вій установі допомагає більш ефективно використовувати строк покарання, що набуває особливого значення при коротких строках позбавлення волі”, – влучно зазначає М.О. Стручков [19, 44].

Також З.А. Астеміров наголошував: „Вообще для дела исправления и перевоспитания осужденных всякий перевод из одного учреждения в другое нежелателен, так как при этом неизбежно прерывается большая и трудная работа по изучению и воспитанию осужденного” [1, 34].

У зв'язку з цим, у сучасній пенітенціарній науці навіть сформована позиція про існування такого принципу кримінально-виконавчого права, як принципу комплексного та системного (безперервного) впливу на особу засудженого та його тісний зв'язок із принципом індивідуалізації виконання покарання [9, 56, 66-67].

Із встановленого загального правила в законі передбачені винятки. Так, з-поміж інших підстав, перевід засуджених з однієї установи виконання покарань до іншої, але іншого рівня безпеки, також передбачений законом (ст.ст.100, 101 КВК України).

Ми підтримуємо позицію Т.Ф. Мінязевої, що „зміна правового становища засуджених у період відбування покарання покликана, по-перше, стимулювати їх бажання стати на шлях виправлення, по-друге, готувати їх до життя на свободі та, по-третє, впливати на них, запобігати протиправній поведінці” [15, 251-252].

До таких змін у науці висуваються певні вимоги: „Перехід із одних умов відбування покарання в інші повинен супроводжуватися значними змінами порядку і умов відбування покарання. Лише при дотриманні цих вимог засуджений реально відчує переваги правомірної поведінки і негативні наслідки порушення режимних вимог, у тому числі вчинення злісних порушень режиму. Незначні, маловідчутні зміни можуть втратити свій стимулюючий характер” [7, 144-145].

Як справедливо зазначається в спеціальній юридичній літературі, важливим фактором, що забезпечує диференціацію та індивідуалізацію виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк, є існуюча система зміни умов тримання засуджених [4, 19; 10, 636; 23, 154].

У цілому погоджуючись із таким твердженням, ми, втім, не зводимо індивідуалізацію виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк виключно до зміни умов тримання засуджених до цього виду покарання, на що ми вже звертали увагу на початку статті. Однак деякі вчені дотримуються спрощеного розуміння щодо змісту та форм індивідуалізації. Так, на думку І.В. Шмарова, індивідуалізація виконання даного виду покарання реалізується в межах одного виду виправної колонії шляхом зміни обсягу карального впливу на конкретного засудженого, а також шляхом переведення з виправної колонії одного виду до іншого [23, 87]. А от на думку вітчизняного вченого-пенітенціариста С.Я. Фаренюка, спостерігається зворотна ситуація: зміна умов тримання проявляється в індивідуалізації виконання покарання [10, 636].

Поважаючи погляди зазначених учених на проблемні питання пенітенціарної науки, ми, втім, не ставимося догматично до їхніх думок. Не можна ототожнювати інститут індивідуалізації виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк з інститутом зміни умов тримання засуджених до цього виду покарання. Якщо зміна умов тримання виступає юридичним наслідком позитивних змін у поведінці засудженого або злісного порушення встановленого порядку відбування покарання (тобто є так званим „фіксованим результатом”), то індивідуалізація виконання покарання являє собою безперервний процес, здійснюваний адміністрацією установи виконання покарань, спрямований на урахування особистісних характеристик засуджених та виявлення, зміцнення і розвиток тих із них, що сприятимуть досягненню відповідного ступеня виправлення засуджених.

Ми розглядаємо інститут зміни умов тримання засуджених до позбавлення волі як правову форму індивідуалізації карального впливу на засуджених до цього виду покарання.

Цьому є і законодавче підтвердження. Так, у ч.1 ст.102 КВК України зміна умов тримання засуджених визначена як складова режиму, який відповідно до ч.ч.2, 3 цієї статті повинен сприяти підвищенню відповідальності засуджених за свою поведінку та створювати умови для застосування інших засобів виправлення і ресоціалізації засуджених (суспільно корисної праці засуджених, загальноосвітнього і професійно-технічного навчання, соціально-виховної роботи та громадського впливу).

Доцільність існування інституту зміни умов тримання в кримінально-виконавчому законодавстві України давно визнано як ученими, так і практиками, і не викликає сумнівів. Дійсно, наявність норм цього інституту, з одного боку, стимулює законслухняну поведінку засуджених та застерігає їх від порушень порядку відбування покарання, а з іншого – надає відповідні важелі адміністрації колонії для вжиття заходів реагування щодо злісних порушників встановленого порядку відбування покарання та сприяє запобіганню правопорушенням та злочинам у місцях позбавлення волі [8, 100].

Російська правова наука також підкреслює важливість досліджуваного інституту. Так, О.С. Єпіфанов, автор дисертаційного дослідження, присвяченого проблемам правового регулювання в механізмі впливу на засуджених до позбавлення волі чоловіків, також дійшов до аналогічного висновку, стверджуючи, що „изменение условий отбывания наказания в лучшую либо в худшую сторону... объективно побуждает осужденного к изменению своего поведения в лучшую сторону” [7, 144].

У науковій літературі під зміною умов тримання засуджених до позбавлення волі розуміють зміну правового положення засудженого на відносно тривалий час, надання йому можливості користуватися рядом пільг або позбавлення таких пільг [10, 634; 23, 154].

Спеціальними цілями зміни умов тримання є: 1) створення оптимальних умов для виправлення засуджених шляхом приведення карально-виправного впливу у відповідність до змін ступеня суспільної небезпеки особистості засудженого, що виражаються в його поведінці в процесі відбування покарання; 2) стимулювання виправлення засуджених шляхом гальмування негативних мотивів і мотивації позитивної поведінки в період відбування покарання [24, 7]; 3) поступова підготовка їх до умов життя на волі [13, 4].

Такої ж думки щодо мети зазначеного інституту дотримується і вітчизняна пенітенціарна наука: „...інститут зміни умов тримання має на меті не тільки стимулювання законслухняної поведінки засуджених, а й створення необхідних умов для їх подальшої адаптації до життя на

волі... застосування інституту зміни умов тримання засуджених відіграє дуже важливу роль у процесі їх виправлення та ресоціалізації” [8, 101].

Переведення засуджених до інших умов відбування покарання безпосередньо пов'язано зі зменшенням або збільшенням обсягу правообмежень, карального впливу на індивіда, створенням системи пільг та розробкою різних методів поведінки з різними категоріями засуджених, „...з тим щоб заохочувати їх до доброї поведінки, розвивати в них почуття відповідальності, прищеплювати їм інтерес до їх перевиховання та добиватися їх співробітництва” (ст.70 Мінімальних стандартних правил поведінки з ув'язненими) [14, 87].

Правові норми, що регламентують порядок і підстави зміни умов тримання засуджених до позбавлення волі, мають певну специфіку. Вона обумовлена тим, що ступінь ізоляції та різні умови відбування покарання визначаються залежно від характеристики засудженого – характеру та ступеня суспільної небезпеки вчиненого злочину, його поведінки під час відбування покарання. З урахуванням викладеного можна стверджувати, що тримання засуджених в одних і тих самих умовах не завжди доцільно, що виражається в переведенні їх у необхідних випадках до інших умов відбування покарання. Таким чином, інститут зміни умов тримання засуджених до позбавлення волі виступає своєрідним механізмом регулювання обсягу реалізації кари.

Значення цього інституту є особливо позитивним у тому розумінні, що засуджені тримаються у виправних колоніях примусово, отже, які-небудь гарантії добровільного виконання ними вимог режиму відсутні. Інститут зміни умов тримання засуджених до позбавлення волі забезпечує якісне виконання засудженими своїх обов'язків, а також нейтралізацію негативної поведінки засуджених.

Поряд із цим, велике значення цього інституту визначається, на думку С.Я. Фаренюка, передусім тим, що під час його застосування одночасно реалізуються як правові принципи виконання і відбування покарань, передбачені ст. 5 КВК України, так і принципи педагогіки і соціальної психології. Зміна умов відбування покарання засуджених створює необхідні передумови для ефективного застосування основних засобів виправлення і ресоціалізації засуджених, передбачених ч.3 ст.6 КВК України [10, 634-635].

Зміна умов тримання засуджених межує із заходами заохочення і стягнення, що застосовуються до осіб, позбавлених волі, види і порядок застосування яких закріплені відповідно в ст.ст.130, 131 та 132, 134 КВК України.

У юридичній літературі існують різні точки зору щодо правової природи інституту зміни умов тримання засуджених, які, в основному, полягають у відмежуванні або об'єднанні його із заходами заохочення і стягнення.

Так, Ю.М. Ткачевський та О.І. Бажанов вважають зміну умов тримання та заходи заохочення (стягнення) такими, що належать до різних правових категорій, регламентацію яких доцільно здійснювати в спеціально виділених нормах законодавства [3; 22].

Точки зору, згідно з якою зміна умов тримання належить до заходів заохочення (стягнення), дотримуються А.І. Васильєв [5, 49], Т.І. Перкова [17, 11-12], А.Ф. Сізий [18, 98] та інші вчені.

Однак ці інститути не є тотожними. Така позиція є домінуючою і найбільш послідовною в сучасній пенітенціарній науці. До її прихильників належать С.І. Курганов [12, 105], І.С. Яковець [25, 228], автори Науково-практичного коментаря КВК України [11, 324-325], підручника з кримінально-виконавчого права України [10, 637] та інші вчені.

На відмінність між ними вказував ще свого часу М.О. Стручков. Так, відомий вчений підкреслював наявність двох груп як заходів заохочення, так і заходів стягнення. Перша група заходів заохочення і стягнення застосовується до засуджених, як правило, за одиночні відповідно позитивні або негативні вчинки і не тягне за собою тривалої зміни правового становища засуджених [20, 119]. До заходів цієї групи М.О. Стручков відносив наступні: оголошення подяки; нагородження похвальною грамотою; преміювання; дозвіл на одержання додатково посилки або передачі; надання додаткового побачення; дострокове зняття раніше накладеного стягнення; попередження або догана; позачергове чергування з прибирання приміщень і території місця позбавлення волі; позбавлення чергового побачення; поміщення у

штрафний (дисциплінарний) ізолятор або карцер тощо) [20, 119-127]. Заходи заохочення і стягнення першої групи виражаються лише в одноразовому наданні або позбавленні того чи іншого права. До другої групи, згідно з позицією М.О. Стручкова, слід відносити ті заходи заохочення і стягнення, що застосовуються не за окремі позитивні або негативні вчинки засуджених, а є реакцією на змінену і таку, що стала постійною, відповідно добру або погану поведінку засуджених. У свою чергу, наявність цієї групи заходів дала М.О. Стручкову підставу поставити питання про існування так званої прогресивної системи відбукання позбавлення волі [20, 119]. Так, на його думку, „прогресивна система використовується для того, щоб зміною умов тримання закріпити досягнутий ступінь виправлення або поставити засудженого у такі умови, котрі відповідають його поведінці і є відповіддю на неї” [21, 206].

За своїм змістом, на нашу думку, заходи заохочення і стягнення другої групи передбачають зміну умов тримання засуджених до позбавлення волі. Проводячи думки М.О. Стручкова через призму предмета нашого дослідження, наголосимо, що зміну умов тримання засуджених залежно від їх поведінки, ставлення до праці та навчання відомий вчений-пенітенціарист називав „особливим способом індивідуалізації позбавлення волі під час відбукання цього покарання” [20, 131].

Для успішного виконання завдань, що стоять перед інститутом зміни умов тримання засуджених до позбавлення волі, необхідно, щоб норми, які забезпечують його реалізацію, містили конкретні стимули позитивної діяльності засуджених, формували суспільно корисні інтереси, потреби і мотиви їх поведінки. У зв'язку з цим нормативне закріплення моральних і матеріальних стимулів позитивної поведінки засуджених являє собою серцевину інституту зміни умов тримання [17, 9-10].

Слід наголосити, що сама процедура зміни умов тримання засудженого передбачає спрощену і складну процедуру. Так, переведення засудженого до виправної колонії іншого рівня безпеки слід вважати складною, на відміну від процедури в межах однієї установи [16, 220].

За результатами дослідження доходимо наступних висновків: 1) інститут зміни умов тримання засуджених, незважаючи на його тісний взаємозв'язок та взаємообумовленість із системою заходів заохочення і стягнення в кримінально-виконавчому законодавстві, посідає самостійне місце, що дає змогу визначити його сутність і межі функціонування підсистеми „зміни умов тримання засуджених”; 2) зміна умов тримання засуджених до позбавлення волі виступає формою індивідуалізації карального впливу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Астемиров З.А. Трудовая колония для несовершеннолетних / З.А. Астемиров. – М.: Юридическая литература, 1969. – 120 с.
2. Ахмадеев А.А. Режим отбывания наказания в исправительно-трудовых учреждениях: учебное пособие / А.И. Васильев, А.А. Ахмадеев. – Ташкент: Ташкентская высшая школа МВД СССР, 1974. – 64 с.
3. Бажанов О.И. Прогрессивная система исполнения наказания / О.И. Бажанов. – Минск: Наука и техника, 1981. – 168 с.
4. Васильев А.И. Правовое регулирование исполнения приговора к наказанию в виде лишения свободы: учебное пособие / А.И. Васильев. – М.: ВНИИ МВД СССР, 1984. – 102 с.
5. Васильев А.И. Проблемы совершенствования правового регулирования исполнения наказания в виде лишения свободы: учебное пособие / А.И. Васильев. – Рязань: Рязанская высшая школа МВД СССР, 1982. – 72 с.
6. Гель А.П. Кримінально-виконавче право України: навч. посібник / А.П. Гель, Г.С. Семаков, І.С. Яковець [за ред. проф. А.Х. Степанюка]. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 624 с.
7. Епифанов О.С. Уголовно-правовое регулирование в механизме правового воздействия на осужденных мужчин, отбывающих наказание в исправительных колониях общего и

строгого режимов: дисс. на соиск. учен. степени канд. юрид. наук за спец. 12.00.08 / Епифанов Олег Станиславович. – Рязань, 2003. – 269 с.

8. Ковганич В. Про застосування інституту зміни умов тримання осіб, засуджених до позбавлення волі / Володимир Ковганич, Андрій Гель // Вісник прокуратури. – 2002. – № 4 (16). – С. 100-103.
9. Кондратішина В.В. Кримінально-виконавча політика України: формування та реалізація: дис. на здобуття канд. юрид. наук: 12.00.08 / Кондратішина Вікторія Вікторівна. – Львів, 2009. – 275 с.
10. Кримінально-виконавче право України: Підручник / О.М. Джужа, І.Г. Богатирьов, О.Г. Колб, В.В. Василевич та ін.; За заг. ред. докт. юрид. наук, проф. О.М. Джужи. – К.: Атіка, 2010. – 752 с.
11. Кримінально-виконавчий кодекс України: Науково-практичний коментар. Видання друге, доповнене і перероблене / Степанюк А.Х., Яковець І.С. За заг. ред. Степанюка А.Х. – Х.: ТОВ „Одісей”, 2008. – 560 с.
12. Курганов С.И. Дифференциация исполнения наказания в виде лишения свободы и «прогрессивная система» / С.И. Курганов // Проблемы исполнения наказания в воспитательно-трудовых колониях и предупреждения преступности молодежи: Сборник научных трудов. – М: ВНИИ МВД СССР, 1989. – С. 102-110.
13. Мелентьев М.П. Изменение условий содержания осужденных в ИТУ: лекция / М.П. Мелентьев, О.И. Бажанов. – Рязань: Рязанская высшая школа МВД СССР, 1975. – 34 с.
14. Минимальные стандартные правила обращения с заключенными / Трубников В.М., Шинкарёв Ю.В. Збірник нормативних актів з кримінально-виконавчого права України. – Х.: Харків юридичний, 2008. – С. 78-89.
15. Миняева Т.Ф. Проблемы правового статуса личности осуждённых в Российской Федерации: дисс. на соиск. учен. степени доктора юрид. наук за спец. 12.00.08 / Миняева Татьяна Фёдоровна. – М., 2001. – 389 с.
16. Науково-практичний коментар до Кримінально-виконавчого кодексу України / І.Г. Богатирьов, О.М. Джужа, О.І. Богатирьова, Є.М. Бодюл та ін.; [за заг. ред. докт. юрид. наук, проф. І.Г. Богатирьова]. – К.: Атіка, 2010. – 344 с.
17. Перкова Т.И. Изменение условий содержания осужденных к лишению свободы путем перевода в исправительно-трудовое учреждение с иным видом режима: автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. юрид. наук: спец. 12.00.08 „Уголовное право и криминология; исправительно-трудовое право” / Т.И. Перкова. – М., 1985. – 22 с.
18. Сизый А.Ф. Совершенствование правового регулирования системы изменения условий содержания лиц, осужденных к лишению свободы / А.Ф. Сизый // Актуальные проблемы укрепления режима в ИТУ: Мат. Всесоюз. науч.-практ. конф. – Рязань: РВШ МВД СССР, 1979. – С. 98-101.
19. Стручков Н.А. Курс исправительно-трудового права: Проблемы Особенной части / Н.А. Стручков. – М.: Юридическая литература, 1985. – 256 с.
20. Стручков Н.А. Проблемы науки исправительно-трудового права в свете нового исправительно-трудового законодательства / Н.А. Стручков. – М.: Высшая школа МВД СССР, 1972. – 168 с.
21. Стручков Н.А. Советская исправительно-трудовая политика и ее роль в борьбе с преступностью / Н.А. Стручков. – Саратов: Издательство Саратовского университета, 1970. – 272 с.
22. Ткачевский Ю.М. Проблемы совершенствования прогрессивной системы исполнения уголовных наказаний / Ю.М. Ткачевский // Вестник Московского университета. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1981, № 6. – С. 45-54.

23. Уголовно-исполнительное право: учебник / Под ред. проф. И.В. Шмарова. – М.: Издательство БЕК, 1996. – 418 с.
24. Якимович Ю.К. Изменение условий содержания осужденных в пределах одного исправительно-трудового учреждения (по материалам ИТК общего, усиленного и строгого режимов Западно-Сибирского региона): автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. юрид. наук: спец. 12.00.08 „Уголовное право и криминология; исправительно-трудовое право” / Ю.К. Якимович. – Томск, 1981. – 19 с.
25. Яковець І. Прогресивна система відбування покарання у виді позбавлення волі засудженими неповнолітніми / Ірина Яковець // Девіантна поведінка неповнолітніх: проблеми, пошуки, рішення: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 30 листопада 2005 р.). – Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2006. – С. 228-230.

УДК 343.9.01

АДВОКАТ ЯК СУБ'ЄКТ ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИННОСТІ: ОСНОВНІ НАПРЯМИ ЗАПОБІЖНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ПРОБЛЕМИ ЇХ РЕАЛІЗАЦІЇ

Юрасов А.В., приватний адвокат

м. Запоріжжя

Статтю присвячено дослідженню питання участі адвоката в діяльності щодо запобігання злочинності. У ній окреслюються основні напрями запобіжної діяльності, які може здійснювати адвокат у статусі суб'єкта такої діяльності, з урахуванням особливостей адвокатської професії. Аналізуються питання щодо місця адвоката в структурі суб'єктів запобіжної діяльності, перспективи розвитку та розкриття потенціалу адвоката в якості суб'єкта запобігання злочинності.

Ключові слова: злочинність, запобігання злочинності, суб'єкти запобіжної діяльності, адвокатура, адвокат, адвокатська етика.

Юрасов А.В. АДВОКАТ КАК СУБЪЕКТ ПРЕДУПРЕЖДЕНИЯ ПРЕСТУПНОСТИ: ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ПРЕВЕНТИВНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ И ПРОБЛЕМЫ ИХ РЕАЛИЗАЦИИ / г. Запорожье, Украина

Статья посвящена исследованию вопроса участия адвоката в деятельности по предупреждению преступности. В ней очерчиваются основные направления превентивной деятельности, которые может осуществлять адвокат в статусе субъекта такой деятельности, с учетом особенностей адвокатской профессии. Анализируются вопросы относительно места адвоката в структуре субъектов превентивной деятельности, перспективы развития и раскрытия потенциала адвоката в качестве субъекта предупреждения преступности.

Ключевые слова: преступность, предупреждение преступности, субъект превентивной деятельности, адвокатура, адвокатская этика.

Yurasov A.V. ADVOCATE AS SUBJECT OF PREVENTION OF CRIMINALITY: BASIC DIRECTIONS OF PREVENTIVE ACTIVITY AND PROBLEM OF THEIR REALIZATION / Zaporizhzhya city, Ukraine
The article investigates the issue of participation of a lawyer in the crime prevention activities. It outlines the main directions of preventive activities that can make a lawyer in the status of the subject of crime prevention. The article also draws attention to some problems that prevent the lawyer effectively carry out preventive activities. Analysis of issues concerning the place of a lawyer in the structure of crime prevention subjects, prospects and potential of the lawyer as the subject of crime prevention.

Key words: crime, crime prevention, subjects of crime prevention, advocacy, lawyer ethics.

Проблема злочинності завжди була й на сьогодні залишається для людства однією з найголовніших. Останні світові тенденції вказують, що міри кримінального покарання почали співвідноситися із заходами запобігання злочинам. На сьогоднішній день у багатьох країнах світу цим заходам надають пріоритетне значення.

Проте, як відомо, злочинність – це історично мінливе соціальне явище. Стан злочинності є неоднаковим в різних соціально-економічних формаціях. Рівень та структура злочинності змінюються на окремих етапах розвитку суспільства залежно від змісту, тенденцій, причин та